POHJATUULI

*Syys maassa on ja sydämissä syys.
Välähti, sammui kevään väkevyys.
Maa, verell' urhoin lunastettu maa,
miell' eikö muuta mullan-matalaa?
Kuss' astui kuoloon altis sankaruus,
jäi eläjäksi kaupin kataluus,
ja kussa kulki jalopeuran tie,
shakaalit luihin saakka saaliin vie.
Ja maa, mi päivänmaaksi päästä pyys,
siin' että kukkis, kypsyis ihmisyys,
Taas vanha vain on roudan, riidan maa,
miss' ihmispeto valtaa vartoaa.*

O. Manninen

17 1934

LOKAKUU

POHJATUULI

Toimisto:
Helsinki . Aleksanterinkatu 19 . Puh. 32 510

Lehti ilmestyy joka kuukauden 15 ja viimeinen päivä.
Tilaushinnat 1/1 vk. 48:–, 1/2 28:–, 1/4 15:–, ulkomaille 75:–.
Irtonumerot 4:–. Ilmoitushinnat 1/1 sivu 1000:–, 1/2 550:–, 1/4 350:–, 1/8 200:–.

Taloudenhoitaja tavattavissa joka päivä klo 12—13,30 toimistossa.

25. 10. 1934

SISÄLTÖ

Erkki Rantalainen: Mitä tarvitsemme —? / *Eino Mikkola:* Väinö Aaltosen haastattelu. / *Eino Kauppinen:* Taava, eräs »Seitsemän veljeksen» henkilö. / *Arvi H. Kujala, Elias Kurki, Oiva Paloheimo, Lea Sarasto:* Runoja. / *I. M. Varoma:* »Niinkuin mekin anteeksi annamme niille, jotka ovat meitä vastaan rikkoneet.» / *Arne Somersalo:* Sosialismin tilinpäätös Espanjassa. / *Urmas Grahn:* Kaarlo Sarkia. / Kirja-arvosteluja. / *Uuno Eskola:* Anton Lindforss. / *O. B.:* Kansanteatterin Kivinäytelmä.

POHJATUULEN

seuraava numero ilmestyy marraskuun 15 p.

POHJATUULI

MITÄ TARVITSEMME—?

Ihminen voi omistaa elämänsä pelkän maineen tavoittelulle. Mutta vain nero tähtää vuosisatain maineeseen. Kaikki muut tämän päivän kestäessä tapahtuvaan pinnallapysymiseen. Se tuottaakin vähimmän vaivaa, vaatii moraalisesti vähimmän. Kyllin häikäilemätön taatusti kiipeää! Yksi vain on häikäilemättömintäkin hidastavaa: hänen oma sisäinen ihmisensä. Sille hän ei kyllin usein uskalla eikä — kenties — ehdikään huutaa, pysy kätköissäsi! Tuolle piilevälle olemuksellemme näet rakentuu kaikki, millä ihmiselle on todellista sisältöä. Se on totuutemme, se on elämämme. Sen löytämisessä on pelastus.

Ihminen voi omistaa elämänsä selvemmillekin realiteeteille. Niistä kaikkein käsitettävin ajallamme on raha. Sehän nykyisin luo ruhtinaat vanhain, maahan suistuneiden monarkkien sijaan. Se valtikkanahan on paljon varmempaa kuin ammoin todeksi uskottu »Jumalan armosta». Kuka rahaa todella omistaa, on aikamme aateloitu. Ja niinkuin ritari muinoin ollakseen ritari ei tarvinnut, ei hengen syvyyttä eikä ajatuksen vaivaa, niin ei nykyisten »tasa-arvoisuuksienkaan ilmapiireissä» elävä rahan omistaja niitä tarvitse ollakseen käskijä ja aateloitu. Jollei hän sitä ole, on syy rahan vähyydessä, sillä rahalla todella on kaikkivalta siellä, missä yleensä on vallasta kysymys. Rahahan voi määrätä lait ja oikeudet, ja rahan puutteestahan joutuu nykyisessä maailmassamme »helvettiin». Mutta omistaa kerran rahaa, eikö siinä päämäärää kyllin kulttuuri-ihmisen tavoiteltavaksi! Rahaa koskevan probleemin nojallahan on miltei koko maailma kahtena pääleirinä. Vai eikö kommunismin ainoana elämänkatsomuksena ole rahan kaikkivalta? Tai eikö eurooppalainen hyötymoraali löydä yleensäkin kärjistymistään nykyisessä rahan arvoksi kohoamisessa? Yleisen tietoisuuden sävynhän suhteesta rahaan voisi pukea sanoiksi: Kunniaton ja epäiltävä se, jonka taskut ovat tyhjät! Yhtä vain valittaa ihminen: rahalla ei voi saada kaikkea, rahan määrätön paljous voi ostaa vain tyhjyyden. Siinä taas se piilevä ihminen! Mutta kaikki ajallamme opettaa, yksin kasvatuskin, palvokaa rahaa, sen kokoamiselle omistakaa elämänne! Niin syntyvät epäihmisten laumat, niin saa kääpiöhahmonsa aikamme Homunculus! Sehän onkin järkevän hyödyn päämäärä. Elämän vääjäämättömät ja valtavat lait vain eivät salli oudon ja sydämessämme piilevän tosi-ihmisen kätköihinsä tukehtua. Siksi näkee runoilija meidät naamio päällä ja kasvomme kärsimystä täynnään. Vasta silloin olisimme täysin kurjia, ellei uusi päivä voisi sarastaa ja sallisi juuri nyt

Eino Mikkola, vastaava toimittaja.
Wecksellintie 8, puhelin 38 220. Tavat. kotonaan 17—19, tiistaisin ja perjantaisin 19,30—21.

Erkki Rantalainen
Toimitussihteeri, Aleksanterinkatu 19, puh. 32 510.

Yrjö Koivukari
Maaseutuhuoltaja, puh. 34 395.

I. M. Varoma, taloudenhoitaja.
Toimistossa 12—13,30.

Toimisto: Aleksanterinkatu 19 A, puh. 32 510.
Avoinna 10—14.

meidän aavistaa valtavamittaisten persoonallisuuksien nousua kenties kaikilla hengen alueilla, niiden, jotka taistelevat itselleen aikamme uuden elämänkatsomuksen. Ja omaksua elämänkatsomuksen omakseen, se on yksilölle moraalinen asia se!

Aikamme karakteristisin ilmaus sentään on diplomaatti. Aikamme on täynnänsä politiikkaa, ja jos kerrotaan muinaisten uskonriitain aikoina ihmisten jakautuneen ystäviin ja vihamiehiin, olivatko he esim. Athanasiuksen vai Ariuksen kannalla, kysytään meidän päivinämme samaa politiikan puitteissa. Ja jos vuosisatoja sitten käytiin sotiakin vielä »uskonsotina», on nyt vain poliittisen edun sotia. Vai onko jotain nykyisin, mille ei annettaisi poliittista väriä? Suurin rikos nyt on olla poliittisesti ei mitään, mutta rikos on myös olla jotain. Koko elämä näyttää pakolliselta rikollisuudelta! Jokaisen puolueen päämaalina on syödä toinen puolue, hävittää sen edustama ihmisyyden häivä. Näin on vain vihollisia ja vihollisleirejä. Ja kuitenkin, eikö lahjakkaan nuorukaisen imartelevin haave, kaiken kunnian kruunu ole sittenkin poliittinen suuruus? Eikö suurvallan pääministeri jo edusta kaiken tavoittelemisen arvoisen huippua? Eikö diplomaatti ole hienointa ja raffinoiduinta, mitä aikamme tuntee. Ennen täytti nykyisen diplomaatin paikan peljätyn ja ihaillun »Jeesuksen veljesseuran jäsen». Nyt on jesuiitta pukeutunut frakkiin ja silinteriin. Hän käy salongeissa ja määrää asioita kuin ennenkin. Mutta vaatimukset hänelle ovat entistä vaikeammat. Hän tuskin voi nykyisin olla kyllin silattu ja taitava. Kansa kumartaa ja uskoo — politiikkaan, ottaa päälleen milloin minkäkin värin ja — taistelee uskojensa puolesta. Enemmästä ei se tiedä. Se vain kannattaa — jotakin. Mutta tästä saatanallisesta elämänarvojen tyhjyydestä nousee vielä tosi-ihmisiä, jotka omistavat elämänsä jollekin sisäisemmälle. Heitä yksin aikamme tarvitsee.

Mutta onhan nykyaikakin omannut ideaalinsa, päämääränsä ja arvonsa, joille tosi-ihminen on voinut omistautua kokonaan? Missä ne arvot ovat? Kuka voi näyttää, kun kaikki totuudet horjuvat ja uskot ovat kadottaneet elämänsä ja sisältönsä? Nykyajallahan on vain tieteensä. Ja eikö tavallisen älyllisesti ja tiedollisesti koulitun sivistyneen elämän- ja maailmankatsomus ole yksinkertaisesti vain: en tiedä! Tai eikö jokainen keskimittainen pikku-tiedemies huuda »kriitillisyydessään» juuri noita sanoja, vieläpä yleistä niitä kaikkia ihmisiä koskevaksi! Tai eikö pelkin älyn operatioin askarteleva totuuden etsijä (?) nimitä esitieteelliseksi jokaista kysymystä elämän lopullisista arvoista ja oman syvimpämme todellisuudesta? Mutta, miksi puhua näin, onhan aikamme tieteiden maailmassa jo runsaita merkkejä totuuksien suuruudesta. Ja onhan maailmansodan jälkeinen aika jo paljon luhistamisenkin raunioissa nähnyt piilevän ituja, jotka kasvaakseen vain odottavat viisaita ymmärtäjiään. Ajatelkaammepa vain kehitystä psykologiankin ja luonnontieteiden alueilla. Eivätkö jo aukenevat totuudet salli aavistaa olemassaoloaan? Mutta niillä ei vielä ole aikamme maailmankatsomuksen rakentajia omanaan. Ne vartovat nerollisia yhdistäjiään, joiden eetillisyys on kyllin totta toteuttaakseen nerouden. Salatut elämän lait näet antavat suuruudenkin vain niille, jotka eivät omaksi hyödykseen tingi, jotka pyrkivät vain olemaan tosia, puhtaita itsensä edessä. Sellaisia ovat totuuden etsijät, sellaisia hyvään ja pahaan uskojat. Pikku-ihminen tavoittelee sitä, mikä hänelle tuottaa etua kanssaihmistensä joukossa, tavoittelee sitä, vaikkapa väitöskirjojen laadinnallakin. Se kaikki kyllä pätee ja tuottaa tulokset, kun ollaan kyllin johdonmukaisia! Eihän mikään sattuma olekaan, jos joku tiedemies ajallamme lausuukin, että tieteellinen työ on ja pitää olla täysin vapaata kaikesta eetillisestä. Samaahan on vaadittu taiteeltakin.

*

Mitä sitten ajaltamme puuttuu? Mitä odotamme? Mikä voi pelastaa, hälventää kaaoksen, aukaista näkymät selkeyteen? On köyhistä

»Sulosäveltä tuulten suvisten
jo kyllin kansamme kuuli.
Puhu meille jo, tuttu pohjoinen,
tule jälleen Jäämeren tuuli,
niin että kun vaaran päivä saa
ja kun kohtalon hetki koittaa,
sinun torves kutsuva kajahtaa
ja rivimme yhtehen soittaa».

V. A. Koskenniemi

POHJATUULI 1935

Kautta maailman käy valtava henkien taistelu. Kaikkialla pyritään epäselvyydestä selvyyteen, kaaoksesta kosmokseen. Tässä taistelussa tahtoo *Pohjatuuli* olla mukana, ajan tulkkina, elimenä, jonka avulla jokainen ajatteleva suomalainen voi tuoda esiin näkemyksensä nykyhetken ja tulevaisuuden vaatimuksista. Samalla se pyrkii hahmottelemaan sitä aatteellista taustaa, jota vastaan nähtyinä päivän-tapahtumat joutuvat oikeaan valaistukseen.

Lehtemme ilmestyy kansallisella pohjalla. Se tuo osansa työhön, jota suomalainen kulttuuriväestö tekee maansa hyväksi. Pohjatuuli tahtoo täyttää yleistajuisen suomalaisen sivistyslehden paikan. Sellaisena on sen ainoana päämääränä elämänarvojamme säilyttämään tähtäävä työ, eikä pelkkä taistelu. Se lähtee katsomuksessaan seuraavan ajatuksen pohjalta: Arvokasta on vain se, mikä kohottaa inhimillistä puhtaammaksi, mikä lujittaa hänen siveellistä voimaansa. Sillä eikö kulttuuri lopultakin ole vain siveellisesti raakalaistasoa ylevämpi yhteiskunnallinen ja yksilöllinen elämä? Tai eikö jokainen elämämme probleemi, yhteiskunnallinen ja jokapäiväinen toimintammekin aina ole pohjaltaan moraalinen kysymys –? Nämä ajatukset lähinnä ovat lehtemme ilmestymisen perustana.

Pohjatuulen toimitus: *Eino Mikkola* vastaava toimittaja, *Erkki Rantalainen* toimitussihteeri, *I. M. Varoma* taloudenhoitaja sekä *Yrjö Koivukari* maaseutuhuoltaja. Lehden toimiston osoite on *Helsinki, Aleksanterinkatu 19*, puhelin 32 510.

Pohjatuuli tulee v. 1935 ilmestymään säännöllisesti kaksi kertaa kuukaudessa. Vuosikerta maksaa Smk. 48: —, 1/2 v. Smk. 30: —, 1/4 v. Smk. 20: —. Ulkomaille maksaa Pohjatuuli Smk. 75: —.

Asiamies:

Osoite:

Tilaajan nimi	Postiosoite	Vuosikertaa			Hinta		Maksettu (päivämäärä)	Maksetaan (päivämäärä)
		1	1/2	1/4	Mk.	p.		

Tilaajan nimi	Postiosoite	Vuosikerta			Hinta		Maksettu (päivämäärä)	Maksetaan (päivämäärä)
		1	$^1/_2$	$^1/_4$	Mk.	p.		

Tilaan .... kpl. $^1/_1$ vuosikertaa à 48:— yhteensä Smk. ....

» .... » $^1/_2$ » à 30:— » » ....

» .... » $^1/_4$ » à 20:— » » ....

Yhteensä Smk. ....

josta vähennän hyväkseni .... % alennuksen » ....

Jäännöksen Smk. ....

lähetän tämän mukana postiosoituksena.

Asiamiesalennus:
5—10 kpl. 10 %
11— » 15 %

Asiamies:

....
Asiamies.

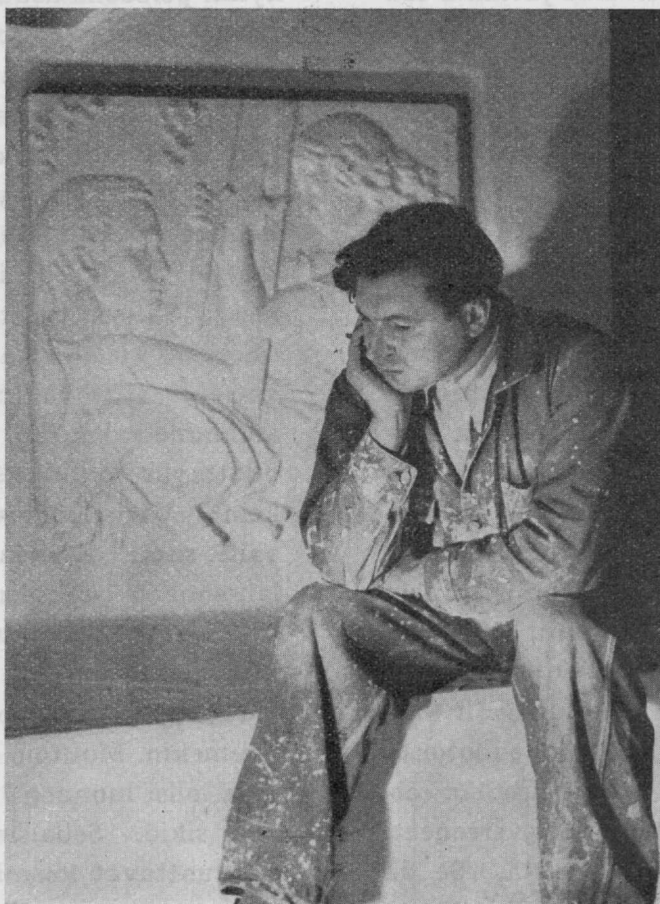
köyhin aikakausi, joka tuntee vain realiteetit. Realiteetit ovat kaikki välineitä. Mutta luovien henkien käsissä luovat välineet arvoja, luovat kaikesta elävää. Ihminen itse se näet on, joka luo oman itsensäkin. Kehdossa omistamme vain mahdollisuuksia. Kehdossa peittää henkemme tulevaa muotoa tuntemattoman kaaos. Äitimme ei tiedä, mitä meistä tulee, elämä ei tiedä, mitä tarjoamme kerran sille, eikä sitäkään, että useimpain meidän sille jättämä osa on pelkän ryöstäjän osa. Ihmisen on luotava itsensä eettillisesti. Siinä elämän laki! Oikeassa ovat ne vanhain uskontojen tarut, jotka sallivat vainajan astua manalaan »Kohtalon kirjansa» kädessään. Sitä kantaa ihminen mukanaan, siihen piirtää sen, mitä itsestään luo. Tämän opettaa biologiakin. Häviöön suistaa luonto ne eliöt, jotka eivät täytä paikkaansa, ne jotka — voisimme sanoa — eivät saavuta mittojaan. Niin on ihmiselläkin ainoa vaatimus olla korkein ihminen, juuri tosi oma yksilöllinen itsensä sen kaikilta puolin. Eikö se yksin ole moraalia. Eikö kaikki muu, kaikki yhteiskunnasta ja yhteisedusta lähtevä ole vain kompromissia ihmisten kesken! Eikö yhteisetu ole vain kvantiteetissa laajennettua yksilön etua! Voidaanko siis sanoa moraalin merkitsevän korkeimpana päämääränään vain ehdotonta yhteisedun tavoittelua? Juuri siitähän aikamme nihilismin muodot ovatkin versoneet, ettei kukaan tiedä, mitä on yhteistä. Se tie ei johda kauemmaksi, se päätyy tyhjyyteen. Ihminen on kompromissejaan syvemmällä. Niin on hänen moraalinsakin. Mutta siellä syvemmällä, onko siellä todella jotain? Vain niillä on siellä jotain, vain niillä, jotka sinne luovat omaa itseään. Vain luovilla hengillä on itsensä. Luovat henget ovat tosia, tosia silloinkin, kun he ilmaisevat kaikkensa taiteen, ajattelun, vieläpä toiminnankin muodoin. Kaikkien muiden henki on valhetta, pelkkiä mahdollisuuksia, ainesta, jolla ei ole tehty mitään. Siksikö ei aikamme tunne mitään sisäistä ja varmaa? Siksi! Ajaltamme puuttuu persoonallisuuksia, luovia henkiä. Johan onkin Eurooppa näyttänyt kulttuurinsa ilman heitä, näyttänyt sen kurjana muotona, missä vanhain totuuksien ja elämän arvojen raunioilla asuu raakalaisuus! Aikamme vartoo suuria miehiään, nerojaan. He tulevat vielä, tulevat niinkuin aina ennenkin, kokoavat totuudet uusiksi, luovat moraalinsa — ja poistuvat. Silloin tuntee aikamme kasvonsa, silloin löytää se elämänarvonsa. Jos sillä on kyllin persoonallisuuksia, säilyvät arvot kauan tosina! Mutta Euroopan historiahan opettaa, ei mikään aika kunnioita persoonallisuutta. Se on liian hankalaa. Moraalinen vaiva on liian vaativaa! Siksikö aikamme vielä etsii turvaa vanhasta hyötymoraalista? Eikö sen liejusta noussut nihilismin yö ole kyllin mustaa jo! Eikö sen hirviö-kasvot kyllin demooniset! Tai sen tuottama hengen sameus kyllin sakeaa? Vieläkö elää se —? Ei, elämän valtavat lait viittovat nousuun. Totuudet, joille aikamme rakentuu, ovat jo kohoamassa. Ne odottavat jo tulkitsijoitaan. Näemmekö oikein? Vastatkoot viisaat! Varmoja olemme vain siitä: Kaiken kuolleen heittää elämä lahoamaan itsekseen, heittää onttona syvimmän tyhjyyden hautoihin. Varmoja olemme myös siitä: mikä elää, sillä on kaikkensa, sillä on korkein arvonsa. Niin ajallammekin. Muutoin olisi se puhdasta rappeutumaa, olisi luonnon luonnottomin, epäonnistunein sikiö. Sellaisia eivät elämän lait tuota! Ne tuottavat kosmillisesti arvokasta, tuottavat uusille muodoille aina uudet sisällöt. Se kuuluu aikammekin tehtäviin. Persoonallisuuksia, luovia henkiä ei sillä kyllin ole. Heidän harteillahan oikein tulkittu, oikein eletty elämä paljastuu. He yksin ovat puhdasta ihmistä, he yksin löytävät ehdottomuuden. Heissä, luovissa, yksin häipyy suhteellisuus. Persoonallisuuksia odotamme! Heistä nousevat viisaat. Siinä ainoa päätelmämme, siinä uskomme, jota historia opettaa. Se on ihmisen luomista ylitse kääpiölaumojen, ylitse demoonisen kaaoksen. Persoonallisuus on ihmisen suhde kosmokseen. Persoonallisuuksia yksin aikamme tarvitsee!

Erkki Rantalainen.

TAITEILIJA KULKEE AINA AIKANSA EDELLÄ.

Väinö Aaltosen haastattelu.

Hetkeksi taukosi työ Väinö Aaltosen atelieerissä Kulosaaressa, kun mestari toi esiin jotakin siitä, mikä hänen sydäntään painoi, mitä oli kerääntynyt sinne ajatusta ja elämää katkeroittavaa. Vai taukosiko se? Työ jatkui, vaikka käsi lepäsi: sama on, millä välineellä taiteilija pyhintä sisintään ilmituo, tapahtuipa se sitten taltalla, siveltimellä, kynällä tai suulla.

„Voiko luova taiteilija meidän oloissamme toteuttaa itseään?" kysyimme mestarilta vaatien häntä tilille itsensä ja kansansa kanssa.

„Kyllä voi, jos hänellä on tarpeellinen määrä henkistä voimaa ja ruumiillista energiaa. Kaikkialla maailmassa on se nykyisin vaikeata, meillä moninkertaisesti. On äärettömän paljon rihkamaa, mikä vie ihmisten ajan ja ajatukset. Mutta luja uskoni on, että vielä palataan henkisen työn oikeaan arviointiin. Osaksi johtuu nykyinen tilanne siitä, että maailmansota työnsi henkisen työn syrjään, sodan jälkeen tuli kaikkellaista kamaa esiin."

Kysyimme, tarkoittiko taiteilija ehkä expressionismia, futurismia.

„En suinkaan, molemmat suunnat ovat tuoneet esiin paljon hyvää. Sensijaan mentiin dadaismissa liian pitkälle, naurettavuuksiin. Kaikki, mitä taiteilija sylkee, on taidetta, kas siinä eräs dadaistien mielilauseita. Eikö se ole jo aika uskallettua humbuugia? Jos tämä ajattelu hyväksytään, voi kuka tahansa nimittää itseään taiteilijaksi."

„Meillä on tosin äärimmäisyyssuuntien vaikutus ollut hyvin lievää. Suomalaista surettaa eniten se, että meillä nuorempi taiteilijapolvi ja suuri osa keskipolvea ovat hyvin matalalla tasolla. Pienet saavutukset viittaavat siihen, että ihanteet ovat olleet pienet ja mitättömät. Tietysti en tällä tahdo sanoa, että on sellaisiakin, jotka kohoavat keskitason yläpuolelle."

Kun halusimme tietää, pitikö taiteilija kansallista taidetta ainoana tavoittelemisen arvoisena ihanteena, ilmeni, että se, mitä taiteilija puhui, tuli esiin pitkän ajattelun ja harkinnan kypsyttämänä vakaumuksena, jonka puolesta hän oli valmis taistelemaan viimeiseen veripisaraan asti.

„Ainoa oikea taide on kansallinen taide. Kun se saavuttaa korkeimman tasonsa, on sen merkitys yleisinhimillinen, silloin kansallisesta tulee ylikansallinen, kansainvälinen. Ajatelkaamme kiinalaista, egyptiläistä, kreikkalaista kulttuuria. Kun ne kykenivät luomaan teoksia, joilla oli absoluuttinen kauneusarvo, tunnustivat kaikki niiden

merkityksen koko maailmalle. Vasta silloin, kun Väinämöisen kuva on eurooppalaisessa tietoisuudessa samalla tavoin kuin Buddhan, vasta silloin voimme puhua suomalaisesta kansallisesta taiteesta."

„Jokaisella kansalla on mielestäni niin paljon sanottavaa, että ei kerta kaikkiaan ole mitään syytä matkia ulkolaista. Vaaditaan vain paljon hyvää tahtoa, rehellisyyttä ja hartautta, kun taideteos ilmentää näitä, lyö se itsensä läpi, taiteilija saavuttaa työllään voiton."

Pyysimme taiteilijaa esittämään syitä taide-elämämme tämänhetkiseen alennustilaan.

„Syyt siihen ulottuvat, kuten jo mainitsin, sotavuosiin ja niitä seuranneeseen kauteen. Meillä vaikutti muutamia taidekauppiaita, jotka keräsivät klikin ympärilleen, puffasivat vain eräitä nimiä ja tekivät afääriä. Edellämainittu meni niinkauan kuin taidekauppias todella ymmärsi taidetta, kuten oli laita ainakin huomattavimpien heistä — vaikka eivät he suinkaan olleet puolueettomia ja rehellisiä taiteen arvostajia — mutta kun taitamattomat ja kömpelöt kädet sekaantuivat asiaan, oli tulos surkea. Rinnakkaisilmiö on nähtävänä Ranskassa, taidekauppiaat omistavat siellä kustannusliikkeitä, jotka hoitavat arvostelua!"

Tartuimme sanaan arvostelu ja tiedustelimme, oliko mestarilla mitään sanottavaa siitä.

„Niin, kun arvostelu sitten sodan jälkeen heräsi, oli se täysin päätöntä. Minkäänlaisia suuntaviivoja ei siitä hakemallakaan löytynyt. Suurimpia hullutuksia ovat tällä alalla tehneet meikäläiset ruotsalaiset taidearvostelijat, joita ihmetellään ehkä eniten juuri heidän omissa piireissään. Sensijaan, että arvostelu olisi puolueetonta, määräävät sen juorupuheet ja kateus. Tämä on ikävää sanoa, mutta se on kaiken uhalla sanottava, sillä luovat taiteilijat ovat todella joutuneet meillä perin ikävään asemaan. Puhumattakaan siitä, että ymmärrettäisiin niiden, jotka tekevät enemmän työtä, tarvitsevan suuremman liikunta-alan. Ja mikä ehkä selvimmin osoittaa arvostelumme tason, on toteamus, että työstä, jonka arvostelija 5 vuotta sitten tuomitsi ala-arvoiseksi, voi hän tänä päivänä kirjoittaa mitä loistavimman arvostelun. Tästä voi tehdä myös sen johtopäätöksen, että taiteilija kulkee arvostelun edellä, samoinkuin hän kulkee aina aikansa edellä."

„Mutta mikä pahinta, eivät meidän arvostelijamme ole ensinkään ymmärtäneet kritiikin tehtävää. Se saa olla kirpeätä, mutta sen täytyy olla nostavaa, innostavaa, ei maahan painavaa, tappavaa. Mitä sanoisin arvostelijasta, joka murhaa...? En tahdo ketään tuomita, mutta näen mihin joudutaan, ellei arvostelu kasva rinnan arvosteltavan kanssa."

Pyysimme, että taiteilija kertoisi muutamia omia kokemuksiaan taiteesta elämäntehtävänään.

„Hm, omia kokemuksiani! Olen myynyt elämäni aikana näyttelystä puolitoistakymmentä työtä. On pakko turvautua kilpailuihin, jolloin työ on väkisin otettava itselle muilta. En pidä kilpailuista, niiden voittaminen ei tuota minulle mitään iloa. Toinen asia tietysti on se, että kilpailutyössäkin voi taiteilija löytää itsensä, jolloin tuloksena on voitto, ei kilpailuvoitto vaan taiteellinen voitto."

Viittasimme siihen, että nuori polvi on vanhemman kanssa vastakkain.

„Se, että nuorempi polvi on vanhempaa vastassa, ei ole mikään vaarallinen ilmiö, niin tulee aina olemaan, se on edistyksen varmin merkki ja sen takaaja. Mutta minä sanon, missä klikkipolitiikka, josta äsken oli puhe, vallitsee, siellä on jokaisen itsenäisen taiteilijan äärimmäisen vaikea tulla toimeen."

Kysyimme vielä, oliko taiteilijan mielestä vikaa taidekouluutuksessamme ja taiteellisen elämän hoivaamisessa, mitä tulee esimerkiksi määrärahojen jakoon, säätiöitten toimintaan j.n.e.

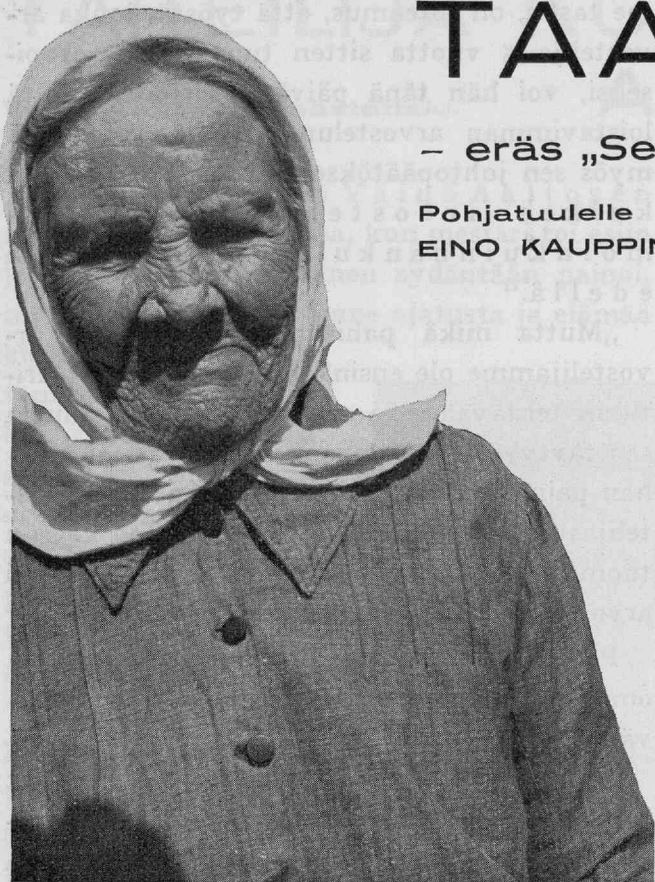
„Kosketatte kipeitä kohtia taidemaailmassamme, puhkesi taiteilija puhumaan. Mieli-

(Jatk. siv. 275).

TAAVA

– eräs „Seitsemän veljeksen" henkilö.

Pohjatuulelle
EINO KAUPPINEN.

Gustaava Sirenius.
(Valokuvannut Eino Kauppinen 1933).

Aleksis Kivi on rakentanut »Seitsemän veljeksensä» vankalle todellisuuspohjalle. Romaanin taustana on se vuosikymmenien takainen aika, jolloin Kivi liikkui nurmijärveläisessä ympäristössä kotiseutunsa väestön parissa. Paikallisuus ilmenee myös teoksessa esiintyvästä nimistöstä. Nurmijärven ja naapuripitäjien paikannimiä Kivi käyttää teoksessa joko aivan sellaisinaan tai ainakin helposti tunnettavassa muodossa. Samoin on laita henkilönnimissä. Todellisia henkilöitä »Seitsemässä veljeksessä» ovat esim. *Hemmolan Juho, Ollin muori,* virolaisukko *Korkki, Krööni-ukko* (Gröhn) ja *Ruokko-Massa.* Helposti tunnettavia ja kotoisia hahmoja ovat esim. *Taula-Matti,* kirkossa kurkkuansa karautteleva *Härkämäen isäntä, Myllymäen Hessu,* itsepäisyytensä takia köyhtyvä *kirkonkylän nahkuri,* lautamies *Mäkelä, Männistön muori, Viertolan herra, lukkari* j.n.e. Piirteitä henkilöihinsä Kivi on varmasti ottanut myös omasta kotiväestään. Päähenkilöiden, veljesten, rinnalla, jotka ovat laajempia läpileikkauksia koko Suomen kansasta, nämä sivuhenkilöt useinkin esiintyvät vain vilaukselta, mutta tuovat silti mielenkiintoista väritystä ja eloa kuvauksiin.

Eräs tällainen ohivilahtava henkilö »Seitsemässä veljeksessä» on Timon huonekunnan piika *Taava,* jonka vastinetta todellisuudessa ei tietääkseni ole aikaisemmin määritelty. — Taava oli siis palvelijana Timon hallitsemassa *Kekkurissa.* Veljeksistä olivat kaikki muut paitsi Simeoni ja Timo ainiaaksi hylänneet villitsevän viinan. Timo horjahti viinan syntiin vain kerran, pari vuodessa, joskin kesti silloin yhtämittaista hummausta useitakin päiviä peräkkäin. Kerran hän taas joutui iloiseen hummaukseen ystäviensä *Tammiston Kyöstin* ja *Karkkulan Aapelin* kanssa Tammiston viileässä ullakkokamarissa, jossa »he kallistelivat mustaa, kiiltävätä pulloa, haastelivat hartaasti, laulelivat ja halailivat armahimpina ystävinä». Näin kului kaksi päivää ja yötä. Kolmannen päivän aamuna oli Timo matkalla kotiin, mutta hyvin murheellisena, sillä hän muisteli Kekkurin kiivasta emäntää. Aviopuolison hänellä näet oli Kuokkalan pullea ja kiivasluontoinen *Ulla,* jonka kuitenkin tiedettiin olevan hyväsydämisemmän kuin kaksoissisarensa, joka oli aviona Laurilla. Epäonnistuttuaan kotiin tultuaan lievittää vaimonsa vihaa Timo pakeni myrskyä tallinylisille, jonne paneutui heiniin nukkumaan. Päivä kallistui iltaan, mutta Timoa ei kuulunutkaan kotiin. Yökin oli jo pitkälle kulunut, kun vaimo levottomana rupesi ajattelemaan miehensä kohtaloa. Hän ei saanut enää rauhaa, vaan nousi ylös, sytytti lyhdyn ja herätti piian kanssaan etsimään isäntää. »Taava nousi, puki päällensä, mutta tuiskeana, vihaisena seurasi hän emäntäänsä ulos kylmään, kolkkoon yöhön.» Vihdoin hakijat löytävät Timon tallinparvelta, mutta Timo ei tunne omaa vaimoansa, sillä »olipa kenties vielä jotain pohmeluksen samennetta hänen aivoissansa jäljellä.»

Vaimo. Etkö tunne enään minua? Olenhan minä Ulla, sinun vaimos.

Timo. Jassoo! Niin, oikein!

Vaimo. Tule sisään ja älä itseäsi täällä vetele, kylmällä tallinparvella. Voi minua kurjaa!

Timo. Niin mar' jo sitten herra tallinparvella makasi. Ole vaiti ja älä tuossa lapsekkaita juttele. Eihän miehen täällä hätääkään ollut.

Piika. Eivätpä, sen vietävät, anna piika-rukalle yön lepoakaan, vaan tässä pitää hänen kuhkaileman pitkin nurkkia, etsien juopunutta sikaa.

Vaimo. Riennä nyt. Anna kourasi tänne ja astu koreasti alas.

Piika. Anna vielä koura; koivesta hänen tempaisin ruomena mäelle.

Timo. Mitä se Taava niin vihoittelee siellä alhaalla? Ole vaiti, likka, eihän tässä ole hädän pipanaa eikä papanaa meillä kellään.

Piika. Minä hänen papanoitsisin, jos olisin ruiskumahainen muorin musta lammas.

Vaimo. Suus kiinni sinä, ja pidä tuota lyhtyä. — Etkö sieltä jo pääse sinäkin?

Timo. Kyllä minä täältä hiljaksiin tulen; astukaatpas te nyt vaan edellä tupaan. — Niin he sitten niin hakijat kuin haettavatkin astuivat sisälle, mutta »vuoteellensa riensi kohta piika, jupisten äkeästi itsekseen».

Näiden muutamien lauseiden nojalla on hyvin vaikeaa etsiä ja löytää Taavalle mitään esikuvaa todellisuudessa, mutta paikkakuntalaiset ovat kuitenkin olleet tuntevinaan Taavassa nurmijärveläisen *Gustaava Sireniuksen* (o.s. *Leander*). Gustaava Sirenius on syntynyt v. 1848 *Nurmijärven Klaukkalan* kylässä. Nykyään hän asuu sokeana vanhuksena kirkonkylässä kk. — Klaukkalan oikotien varrella. Häntä sanottiin nuorena tyttönä Staavaksi ja Taavaksi (Gustaava, Staava, Taava), ja hän palveli silloin Kiven kotikylässä *Maisin* talossa, eikä muita samannimisiä tiedetä niillä main olleen. Näiltä ajoilta Gustaava Sirenius muistaa Kiven Teevalin Aleksina. Muisteleepa hän Kiven olleen Maisin talon heinäniityilläkin m.m. *Vehkalossa*[1]) sekä tanssineensakin hänen kanssaan *Palojoen Heikkilässä*. »Seitsemän veljeksen» Taavan äkeä olemus oli myös aikoinaan luonteenomainen piirre Gustaava Sireniuksessa.

Hän oli nuorena kiivas ja ripeäotteinen, jopa suorastaan miesten veroinen monessa asiassa. Maisissa ollessaan hän usein joutui kiistaan emännän kanssa, joka niinikään tunnetaan olemukseltaan miesmäiseksi ja koko talon itsevaltiaaksi. Kerrankin Taava joutui suorastaan käsikähmään emännän kanssa. Mentiinpä niin pitkälle, että Taava antoi toisen palvelijan avustamana emännälle selkäsaunan. Syyksi ei tarvittu muuta kuin se, että emäntä jätti kutsumatta piiat päivälliselle, vaikka pyysikin miehet. Tämä kävi piikojen sisulle, niin että he ryhtyivät tähän voimakeinoon ojentaakseen emäntää. Tällaisten tapausten jälkeen emäntä varoi pitkiin aikoihin suututtamasta palvelijoita, varsinkin Taavaa. Samanlaista tapausta kuin Timon kodissa Kekkurissa ei liene Taavalle sattunut, eikä Kivi ehkä ole Maisinkaan talon väestä ottanut suoranaisia esikuvia »Seitsemään veljekseensä». Monia piirteitä on kuitenkin Kiven mieleen jäänyt näiltä ajoilta ja näistä tapauksista sekä henkilöistä [2]), mutta nehän kuuluvat jo toisiin asioihin.

Kuten jo mainitsin, asuu Gustaava Sirenius nykyään Nurmijärven kirkonkylässä, 4—5 km kirkolta Klaukkalaan johtavan oikotien varrella *Letkojan* torpassa. Näkönsä tämä yli puolivälissä yhdeksääkymmentä oleva vanhus on menettänyt jo aikoja sitten, mutta muistelee vielä mielellään matkailijan kanssa niitä aikoja, jolloin Teevalin Aleksi eli Akseli Kivinen — kuten hän Kiven kirjailijanimen muistaa — kesäaikoina oleskeli Palojoella ja liikuskeli kylän asukkaiden parissa. Matkailijalle Taava on mielenkiintoinen tuttavuus jo senkin takia, että hän on niitä harvoja elossa olevia Kiven aikalaisia, jotka itse ovat joutuneet läheisempään kosketukseen runoilijan kanssa.

[1]) Kts. Eino Kauppinen: Vehkalanniitun tapaus »Seitsemässä veljeksessä». Aleksis Kiven 100-vuotismuisto. Kirjallisuudentutkijain Seuran vuosikirja III. 1934.

[2]) Kts. Eino Kauppinen: Jukolaa ja Impivaaraa etsimässä sekä Vehkalanniitun tapaus »Seitsemässä veljeksessä». Aleksis Kiven 100-vuotismuisto. Kirjallisuudentutkijain Seuran vuosikirja III, 1934.

Hanna Stenvall, Aleksis Kiven vanhimman veljen *Juhanin* tytär, runoilija, elää postinhoitajana Nurmijärven Palojoella.

Arvid Stenvall, Aleksis Kiven nuorimman veljen *Emmanuelin* poika, Raalan postinhoitaja.

Kiven lähimmät sukulaiset Kivijuhlilla Helsingissä.

(Valokuvannut A. V. V. Mikkola).

KIRKKOMAA.

Illan rusko verinen
värjää kirkkomaan.
Hehkuu liljat kummuilla
aukoo umpujaan.

Sade niinkuin suitsutus
maahan laskeutuu.
Univalmut kiitokseen
mykkään kumartuu.

Multa, kalma tuoksahtaa,
kelloin malmi soi.
Ristit rautaseppelin
rusko purppuroi.

Holvit pyhäinkuvineen
palaa loimussaan.
Nurmen alta vainaat ne
näkee unessaan.

Liljat aukee, unikot.
Huokuu ikuisuus.
Ajast' aika aamuun on,
koi kun koittaa uus.

ARVI H. KUJALA.

VIRTA.

Ohi pajuja kasvavan rannan,
ohi keltaisten kaislojen
nään lapsuusvirtani jälleen
ja valkeat lumpeet sen.

Pajurannat ja virran tummuus,
veden solina kummallinen . . .
Ah, on kuin maailma jälleen
olis pienen poikasen,

joka niinkuin ruhtinas ikään
näitä rantoja hallinnut on
punanahkoja väijyen täällä
hän varjossa kaislikon.

Siellä virran varrella jossain
ne punoivat juoniaan
ja meloivat kaislikossa
punakeulakanoottiaan.

Punanahkoja ollut ei siellä . .
oli armaita rantoja vaan . . .
Ylös virtaa kaipaus liukuu
punakeulakanootillaan.

ELIAS KURKI.

SYKSY.

SADE.

Laineet tyyntyy, häipyy, raukee —
Salaa aukee
huulet kukkain,
kuuluu sipsutusta sukkain
yllä nukkain.

(Kulkiko avoimen ikkunan alitse tyttö: Kostean tukan tuoksu täyttää huoneen. Vai oliko se häilähtävää väriä vaiko pieniä, suhisevia, pieniä ääniä.)

SATAA

mitä mitä.

SYYSLAULU.

On väreissä metsän keltaa ja kultaa.
Ja sammalta, multaa
jo peittävät lehdet viihtäen.
Oi Margaret, polkusi hehkuu ja kiiltää.
— ilo lehtien viiltää
sydäntä lähteen kirkkauden.

Kevytmieliset tuulet, suvea juoneet,
on lähteelle tuoneet
lehtiä ilkkuen häilymään.
On syksy, ei janoa kukaan tunne,
sä riensit viluas kätkemään.

OIVA PALOHEIMO.

TUULEN KEHTOLAULU.

Tuuditan, tuuditan, hiljaa tuudin,
nuku jo, nuku jo, nuku.
Taivasta verhoaa valkea uudin,
mailla on valkea puku.

Maisemat hohtavat häipyvin äärin,
nuku jo, hyräilen unta.
Valkean vaipan yllesi käärin,
pudotan pehmoista lunta.

TULIT, SYKSY —

Syksyn pilvi, surren riiput
matalalla yllä maan.
Pitkät tummat tehtaanpiiput
suitsee mustaa sauhuaan.

Valittaen, laine, vellot,
vyöryt rantakivikkoon.
Yltää aavat sänkipellot
etäisyyteen autioon.

Tuulenhenki, kuljet, nyyhkit,
huokaa oksat vettyneet.
Tulit, syksy. Multa pyyhkit
suven muistot, kyyneleet.

LEA SARASTO.

„NIINKUIN MEKIN ANTEEKSI ANNAMME NIILLE, JOTKA OVAT MEITÄ VASTAAN RIKKONEET."

Virallinen moraali on kerta kaikkiaan sellaista. Ja yksityinen moraali määrää virallisen moraalin. Kumpikin ovat päinvastaisia otsikossa esitetylle ajatukselle, joka ainakin joka sunnuntai luetaan virallisessa jumalan-palveluksessa, luetaan kouluissa ja luetaan siellä, missä Kristuksen meille opettama rukous esitetään.

Eikö ole niin että kerran rangaistua epäillään, panetellaan ja lyödään edelleenkin, vaikka hän jo on rikoksensa sovittanut. Ja eikö olekin niin, että kerran rangaistuksensa kärsinyt ajamalla ajetaan kunniattomien rikollisten joukkoon. (Poikkeuksia on, Jumalan kiitos, mutta ne ovat vain poikkeuksia.)

Kunnia olkoon Jumalalle Korkeudessa, maassa rauha ja ihmisillä hyvä tahto. Tämäkin luetaan kirkoissamme joka sunnuntai useamminkin. Ja ihmisen hyvä tahto on — panetella toisiaan. Se tahto on minulla kuten sinullakin. Se tahto on yhteiskuntamme ylemmillä kuin alemmillakin portailla. Me kerta kaikkiaan emme pysty ajattelemaan hyvää kanssaihmisestämme, jota kerran on lyöty — pystymmekö yleensä lainkaan hyvää ajattelemaan? Eikä sitä aina tarvitse lyödäkään. Joku aivan vähäpätöinen omituisuus hänen luonteessaan, joku itsessään aivan viaton eleensäkin riittää suurentumaan viaksi, vian oletetuksi teoksi ja teon rikokseksi, joka saadaan loppujen lopuksi sovitetuksi vieläpä rikoslainkin puitteisiin. Ei meidän tarvitse mennä pitemmälle kuin tuttuihin kansanliikkeisiimme nähdäksemme, miten ne, jotka asettavat isänmaan ja Suomen yksimielisen kansan menestyksen ja onnen ajatuselämänsä ja toimintansa ainoaksi tavotteeksi, muitta mutkitta leimataan rikollisiksi ja pienimmänkin tilaisuuden sattuessa julkisesti ja virallisesti tuomitaan rikollisina rangaistukseen tai »näytteiden puutteessa» teilataan moraalisesti.

Näin on ollut kautta aikojen, on nyt ja tulee vast'edeskin olemaan, sillä tuo paha tahto »asuu meissä itsessämme».

»Anna meille meidän syntimme anteeksi, niinkuin mekin anteeksi annamme niille, jotka ovat meitä vastaan rikkoneet.»

Älkäämme luvatko sitä, mitä emme tahdokaan pitää, taikka parempi sanoa: pysykäämme sanassamme, silloin emme häviä elämän moraalisessa ristiaallokossa.

Nykytilanteen monet ja suuret epäkohdat juontavat alkunsa yksilön väärästä ajattelutavasta. Rikostilastomme osottaa hirveitä numeroita. Rikollisten huolto ja hoito ei sitä paranna, sillä yksilöllinen, yksityinen ja virallinen ajattelutapa ei ole oikea.

Ajatelkaammepa esim. perhettä. Jos isä rankaisee poikaansa, ja jos hän jatkuvasti lisää rankaisutoimenpidettään poikaansa kohdistuvalla nurjamielisyydellä, särkyy perhesuhde — aikaa myöten auttamattomasti. Seurauksena on pojan katkeroituminen, hänen ajattelutapansa suistuminen raiteeltaan ja hänen moraalinsa suuntautuminen väärään. Aivan samallainen seuraus johtuu loogillisena välttämättömyytenä yhteiskunnankin p.o. ajattelu- ja toimintatavasta. Se tekee rikollisen mielenlaadun oikeaan kasvattamisen mahdottomaksi, rankaisutoimenpiteet nurinkurisiksi ja naurettaviksi, sekä vie nauravalta yksilöltä vastuuvelvollisuuden lisää yleistä moraalittomuutta. Yhteiskunnan jäsenet tulevat välinpitämättömiksi kehittämään omaa moraalista ajattelutapaansa ja niin sen moraalinen taso auttamattomasti alenee.

Toinen puoli asiasta on *valhe.* »Niinkuin mekin anteeksi annamme —.» Kun me juuri emme anna anteeksi, miksi me sitten yritämme rukoilla anteeksi omia syntejämme, vai luulemmeko me suupuheillamme pettävämme Kaikkivaltiasta? Kyllä Hän meidän »kepulipelimme» näkee. Mutta itsemme me sen kautta nukutamme »vanhurskauden» uskoon ja turmelemme oman moraalimme niin, ettemme pysty enää erottamaan totuutta valheesta emmekä oikeaa väärästä. Ja sen seurauksena on moraalinen *turmio.*

Suomen kansalla *ei ole varaa menettää yhdenkään kansalaisen moraalia.*

Tästä johtuu, että jokaisen, joka tahtoo, taikka kuvittelee tahtovansa työskennellä tämän kansansa ja isänmaansa hyväksi, ensimäisenä velvollisuutena on huolehtia *oman moraalinsa oikeasta kasvattamisesta.*

Voidaksemme vaatia moraalia muilta, tulee sen meissä itsessämme olla pettämättömän lujan.

Siinäpä sitä taas ollaan. Kun meiltä kysytään joskus neuvoa moraalisissa asioissa, joudumme itse varsin usein sofismiin. Emme tiedä neuvoa oikeata suuntaa, sillä olemme liian usein koettaneet väistää sitä, »minkä tiedämme oikein ja totta olevan» — useimmiten vain mukavuussyistä. Laiskoja kun olemme, emme ole välittäneet kasvattaa omaa sisäistä minäämme oikeaan. Meiltä on puuttunut usko ja tahto totuuteen, rakkaus isänmaahamme ja sen kansaan. Olemme uskoneet olevamme »hyviä kansalaisia» vain senvuoksi, ettemme ole pystyneet edes pahaankaan. Mutta tahto kansamme ja maamme hyväksi on meiltä — sanokaamme yksinkertaisimmin — unohtunut. Ja kun nuori, elämäänsä ajatteleva kanssaveljemme meille esittää kysymyksen, onko se taikka sen vastakohta oikein, jäämme ymmälle. Ja loppujen lopuksi joudumme siihen, mihin liberalismi on joutunut: elämän sisällys on vain minä itse, varallisuus valta ja kunnia, eikä suinkaan kansansa palveleminen, joka on melko vaikeaa senjälkeen kun on päästänyt Kalibanin kanssahallitsijakseen.

Jokainen hetki, joka valuu »sormiemme läpi» turhaan, vie meidät harhaan. Ja juuri senvuoksi on meille annettu Vapahtajan vaatimaton ja kaunis rukous, joka on luettava rehellisessä mielessä ilman turhia luuloja, ilman muodon soinnutteluja sellaisena kuin se on. Silloin myös näemme itsemme sellaisena kuin olemme emmekä luule lähimmäistämme emmekä yhteiskuntaamme huonommaksi kuin se on.

I. M. Varoma.

Sosialismin tilinpäätös Espanjassa.

Pohjatuulelle kirj. ARNE SOMERSALO.

I. Tapahtumain puitteet.

Sanotaan, ettei historia itseään toista, mutta ainakin sosialismin historia on useissa maissa tehnyt sen aina ikävystymiseen saakka. Joutuu suorastaan kysymään, onko maailmanvallankumouksen oppi niin kaavamainen, ettei se salli suurempia vaihteluita, vai ovatko sen kannattajat sitten niin sieluttomia, etteivät he keksi uusia menetelmiä jo paperikoriin joutuneitten sijalle?

Määrättyyn pisteeseen saakka kulkee sosialistisen luokkataistelun kehitys melko suoraa rataa, jonka nousun jyrkkyys etupäässä riippuu liberalistisen porvarillisen keskustan pehmeysasteesta. Tämän enemmän tai vähemmän aktiivisella myötävaikutuksella lähestyy se voittoa melkein kädenulottumalle. Mutta sitten jo herääkin kansanjoukkojen itsesäilytysvaisto ja työntää sen parlamentaarista tietä takaisin vaatimattomampiin asemiin. Tästä sydämistyneenä se silloin nousee »viimeiseen taistoon», jossa pyhiksi vakuutetut kansanvallan ja parlamentarismin periaatteet korvataan lyhyillä ja pitkillä aseilla. Ja kun se tässä pelissä nyt lopullisesti murskataan, niin ettei ystäville ja naapureille jää muita velvollisuuksia kuin kyllin arvokkaat hautajaismenot, nostetaan kautta koko maailman valtava poru »taantumuksen» vallankaappauksesta ja »fascistien» pahuudesta. Siihen yhtyy sitten porvarillinen keskustakin niissä maissa, jotka eivät vielä ole sosialistista ruutia haistaneet.

Näin kävi meillä 16 vuota sitten, ja niin kävi Unkarissa sekä Itävallassa. Italiassa ja Saksassa — ja viimeksi Latviassa — pantiin piste kehitykselle jo ennenkuin päästiin »sanoista tekoihin». Ja nyt on Espanja suomalais-unkarilaiseen malliin saanut maistaa bolshevistista svabodaa punaisine hirmuineen, mutta myös pystynyt tekemään siitä kertakaikkisen lopun ilman kerenskimäisiä kokeiluja.

Emme erehtyne ennustaessamme, että Espanjan »länsimainen» sosialidemokratia nyt voi tehdä tilinpäätöksensä ja vetää paksun viivan sen alle. Jatkoa ei näet enää tule. Mutta myös sikäläinen kulttuurivapaamielinen »intelligentsija», joka ilmeisesti on kuvitellut parlamentarismia keskustaa varten keksityksi leluksi, tulee varmasti havaitsemaan, että kansalaisoikeudet terveessä valtiossa edellyttävät myös vastuuntuntoa. Kenellä sitä ei ole, saa tyytyä rajoitettuihin vapauksiin. Ainakin siksi, kunnes punataudin puuska on mennyt ohi.

Tasavallan julistus tapahtui Espanjassa huhtikuussa kolme vuotta sitten, kuten muistettaneen, hieman hätiköiden. Se suoritettiin vaalien perusteella, joiden tuloksia ei maltettu edes loppuun laskea. Juhlamenoja valaisivat palavat kirkot, luostarit ja oikeistolehtien kirjapainot, mikä seikka ei kuitenkaan häirinnyt meidänkään keskustalehtiemme ilonkyyneleitä tämän »kansanvallan verettömän suurvoiton» johdosta. Se johti mieleen muiston »kaikkein aurinkoisimmasta, kaikkein verettömimmästä vallankumouksesta» — Venäjällä (Vandervelde). Ja senjälkeen alkoi maassa kehitys, joka monessa suhteessa epäillyttävästi muistutti suuren naapurimme Kerenski-kaudesta. Kun saman vuoden kesäkuun vaalit huomattavasti vahvistivat vasemmiston valtaa, — työläisillä oli pivollinen suuria lupauksia ja porvaristo uskoi ihanteisiin — ei sosialistis-syndikalistisen joukon mellastelua ensihätään saatu lopetetuksi. Lainsäädännössä mentiin radikaalisille linjoille. Tasavalta sai »työtätekevien» lisänimen, mikä humalan hieman haihduttua kuitenkin taas peruutettiin. Sota julistettiin pannaan. Uusi agraarilaki pakkoluovutti maan feodaaliylimystöltä ilman korvausta. Suunniteltiin maatalouden kollektivisointia neuvostomalliin. Kirkolta otettiin kaikki valta. Se eroitettiin valtiosta ja yksityisiltä kiellettiin veljeskuntien avustaminenkin. Jesuiittain maastakarkoitus alkoi.

Cortesin radikaalisuus oli lopulta liikaa jo paljon »ymmärtäneelle» *Zamoran* — nykyisen presidentin — hallitukselle, joka erosi. Jo lokakuussa astui sen sijalle *Azanan* ensimmäinen »edistysmielinen» kabinetti, jonka työministeriksi tuli sosialistisen ammattijärjestön väkivaltainen johtaja *Caballero*, »heikäläisten Lenin», kuten sos.-dem. tietotoimisto on häntä nimittänyt. Mutta mukana oli keskustan oikeakin siipi *Bassios'ta* ja *Lerroux'ta* myöten, joka viimemainittu kumminkin jo joulukuussa erosi hallituksesta, asettuen oppositioon.

Azanan vaikeaksi tehtäväksi tuli maan rauhoittaminen ja bolshevismin pysäyttäminen. Se tapahtui aitokeskustalaisen reseptin mukaan: jos missä oli taltutettava anarkisteja ja kommunisteja, »tukistettiin» myös oikeistoa. Bolshevististen kapinanpoikasten rinnalla keksittiin aina myös »monarkistisia» salajuonia, joiden seurauksena upseerikunnan paras aines voitiin eroittaa viroistaan ja oikeistojohtajat teljetä vankilaan tai karkoittaa siirtomaihin. Näin kului aika rattoisasti aina viime vuoden alkuun, jolloin Lerroux sosialistiministerien syntiluettelo kourassaan siirtyi hyökkäykseen. Helmikuussa hänet vielä

onnellisesti torjuttiin, mutta kesäkuussa oli hallituksen erottava.

Se tapahtui Ranskan puolueparlamentarismin mestarikaavan mukaisesti: herrat ministerit vaihtoivat p a i k k o j a. Syntyi kabinetti Azana II, jossa »Lenin & Trotski» eli Caballero ja yhtä hurja *Prieto* olivat edelleen mukana. Meriministeriksi tuli katalonialainen sosialisti *Companys*, mutta kun eräät federalistit antoivat hallitukselle tarpeellisen »valkaisun», oli Lerroux rauhoitettu. Tosin vain syyskuuhun asti, jolloin valtakunnanoikeuden vaalit todistivat majakkavalojen vaihtuneen. Jokaisen maakunnan valitessa kunnanvaltuustojen kautta yhden edustajan oli tulos Azanan suunnalle murhaava: hänen puolueensa jäi soittamaan lehdellä, sosialiradikaalit saivat 1, sosialistit 2, radikaalinen keskusta 4 ja oikeisto-oppositio 8 edustajaa. Azana vetosi cortesiin, — Pätsin temppu maaliskuussa! — joka vanhassa kokoonpanossaan luonnollisesti antoi hänelle luottamuslauseen. Kaukonäköisen presidentin viittauksesta sai hallitus kumminkin raskain sydämin lähteä ja sijalle astui Lerroux'n I. kabinetti, jonka sisäministeriksi nimitettiin maltillinen keskustalainen Barrios ja työministeriksi oikeistoa lähentelevä *Samper*. Vain vajaa kuukauden hallittuaan sai Lerroux — kuten odotettavissa oli — vasemmiston liehittelevältä cortesilta epäluottamuslauseen, ja Barrios muodosti keskustalaisen ministeristön. Sen epäparlamentaarisuus korjattiin cortesin hajoituksella ja uusilla vaaleilla.

Marraskuussa toimitetut vaalit vahvistivat täydelleen valtakunnanoikeuden vaalien tuloksen: cortesin 473:sta (470) edustajasta sai vasemmisto 99 (222), keskusta 167 (205) ja oikeisto 207 (43). Sosialistit, jotka julistivat »kansanvallan» joutuneen vaaraan, yrittivät paikata onneaan suurlakolla, joka epäonnistui, ja kapinalla, jonka selvittely maksoi yli 100 kuollutta. Tämän johdosta muodostettiin joulukuussa ensimmäinen yritys »vahvan käden» hallitukseksi, Lerroux'n II. kabinetti, jossa Barrios hoiteli ensin sotaministerin ja sitten sisäministerin virkaa, Samperin vastatessa kaupasta. Viime maaliskuussa havaitsi Lerroux kumminkin yhteistoiminnan varsinaisen oikeiston, monessa suhteessa Isänmaallista kansanliikettämme sikäläisissä oloissa vastaavan katoolisen kansanpuolueen kanssa välttämättömäksi, ryhtyen neuvotteluihin sen nuoren johtajan Gil Robles'in kanssa. Silloin Barrios erosi, aiheuttaen koko kabinetin lähdön, mikä jälleen tapahtui ranskalaiseen malliin: nimitettiin Lerroux'n III. kabinetti.

Toisin kuin meidän sosialistimme v. 1918 eivät Espanjan marxilaiset olleet lainkaan kiinnostuneita poliittisesta amnestiasta, jota Lerroux nyt lähti toteuttamaan. Armahdus kun vapauttaisi myöt »tasapuolisuuden vuoksi» vangitut ja karkoitetut oikeistolaiset, joiden paluuta kansan tunnustaman kurssinmuutoksen jälkeen tietenkin pelättiin. Keskustankin säikähtäessä sai Lerroux lakiehdotuksen johdosta epäluottamuslauseen huhtikuussa, ja uuden kabinetin muodosti hänen kauppaministerinsä Samper. Mutta Espanjan hallitusprobleemi ei ollut enää ratkaistavissa ilman *Gil Roblesia*, joka viideksi kuukaudeksi, s.o. kuumuutensa vuoksi politiikasta vapaan kesän yli, jäi odottelemaan kirkollisten ja yhteiskunnallisten kysymysten selvittelyä. Tämän sijaan alkoikin syksyllä kuulua uutisia politiikan toisesta päästä: sos.-dem. puolueyhdistysten ja ammattiliittojen huoneistoista löydettiin suuria asevarastoja, jotka todistivat niiden johtajien mielenkiinnolla seuranneen sotatekniikan viimeistäkin kehitystä. Automaattikiväärien ja -pistoolien rinnalla tavattiin räjähdysainemääriä, joilla yhteiskuntajärjestyksen muuttaminen kävisi melko vaivattomaksi, sekä kaasupommeja. Asekuljetuksia takavarikoitiin ja lopulta tavattiin eräältä ylioppilaalta täydellinen vallankumoussuunnitelma. Näiden surullisten tapahtumain johdosta ei puolueen ulkomaankirjeenvaihtajakaan voinut muuta kysellä kuin »sattuma vai petos?», vakuuttaen, että »Espanjan työväki ei ole salannut sitä, että se v a l m i s t a a v a l l a n k u m o u s t a» ja valitellen täysin mahdolliseksi erään johtavalla paikalla olleen puolueen jäsenen k a v a l l u s t a. Ja hänen ainoa huolensa kuun vaihteessa oli, »voidaanko vielä suorittaa taistelun uudestijärjestäminen, vai onko se jo liian myöhäistä?»

Vastauksen antoi Gil Robles cortesin istunnossa lokakuun ensimmäisenä. Hän tiedoitti, ettei hän 115 kannattajansa kanssa enää tule tukemaan hallitusta, ellei katoolilaisia oteta siihen mukaan. Samper kysyi toisten hallituspuolueitten mieltä, mutta yksikään ei noussut vastustamaan. Tilanne oli piinallinen, kunnes eräs ministereistä nousi ja jätti salin katoolilaisten ja monarkistien suosionosoitusten saattamana. Vähän myöhemmin vetäytyi koko hallitus neuvottelemaan ja jätti eroanomuksensa, joka hyväksyttiin.

Nyt oli presidentillä kolme mahdollisuutta. Hän saattoi hajoittaa cortesin, mikä olisi merkinnyt koko kansan ennenkuulumatonta koekuormitusta. Voitiin vielä kerran yrittää sovittelua keskustahallituksella tai muodostaa enemmistöhallitus keskustasta, katoolilaisista sekä suurtilallisista. Tämä oli ainoa todella parlamentaarinen ratkaisu — mutta se merkitsi taistelua. Se oli samaa kuin Suomen senaatin siirto Vaasaan vuonna 1918 — ja sen tien valitsi presidentti Zamora.

(Jatkuu siv. 277.)

KIRJALLISUUS

ERÄÄN PESSIMISTIN KEHITYSKAARTA:

Kaarlo Sarkian „Kahlehdittu" ja „Velka elämälle".

Nuoren suomalaisen runouden romanttisen hurmioitunut luomiskausi, joka alkoi vuoden 1924 tienoilla on myöhemmin saanut hiljentyvän ja sestyvän suunnan. Keskeltä sitä sairaalloisen itsetehostuksen, eksotiikasta, nykyajasta ja konekulttuurista juopuneen ohjelmarunouden ja muodon halveksunnan aikakautta astuu hiljaisena ja huomaamattomana esiin nuori lyyrikko Kaarlo Sarkia, jonka runoissa on täysin toisenlainen, vakava ja itsetilitykseen pyrkivä leima. Kaarlo Sarkialla on hienompi lyyrillinen vaisto, persoonallisempi ja kehittyneempi ilmaisukyky kuin yleensä muilla näinä vuosina julkisuuteen tulleilla runoilijoilla.

Sarkian runouden pääsävynä vuonna 1929 ilmestyneessä »Kahlittu» kokoelmassa on syvä pessimismi. Mutta tämä pessimismi ei hänellä ole sellaista pessimistisissä tunnelmissa kylpemistä vain itse pessimismin vuoksi, ei sitä synkkämielisyydellä ja elämänväsymyksellä keikarointia kuin niin monella silloisella nuorella, vaan se on todella vakavaa — joskin toisinaan vielä nuorekkaan kypsymätöntä — suhtautumista elämään. Epäilemättä on eräänä Sarkiaan vaikuttajana tässä, samoinkuin runomuodollisessa puolessakin, ollut Koskenniemi. Kuitenkaan ei hänen runoissaan ole sitä filosoofista pessimismiä, joka Koskenniemellä verhoutuu runopukuun; Sarkialla se esiintyy usein ikäänkuin elämäntunteen aiheuttamana kaiken loppuarviointina. Jonkin onnellisen hetken takaa hän näkee ammoittavan tyhjyyden. Syksyisessä yössä hän aavistaa kohtalon syksyn tulleen:

»Niin syys, niin syys on tullut.
Puu, ruoho lakastui.
Vain haavelinnut hullut
yömustaa vettä ui.

— — —

Noin nousee kirkkahana
tuo sirppi kohtalon.
vain puuttuu viime sana —
ja tilis tehty on.»

Jäytävä syyllisyyden tunne saa hänet rukoilemaan ainoata vapahtajaa — kuolemaa:

»Oi saavu jo, Yö Kuoleman,
oi saavu kaivattuni.»

Tällainen lohduttomuus nuoressa runoilijassa saattaa tuntua toivottoman raskaalta, mutta siihen kätkeytyykin hänen kohtalonsa musta varjo, hitaasti riuduttava sairaus. Ja miten sanookaan »Matkasauvan» kirjoittaja: »Nuoruutemme pessimismi on tarpeellisena painolastina miehuutemme purressa.» Sarkia nousee pessimismissään kuitenkin yleisinhimillisiinkin tuntoihin. »Kahlittu» runossa hän näkee ihmisen kahlituksi omaan huonouteensa, näkee ihmisen turhaan sotivan sitä vastaan ja hän tuntee tässä toivottomassa kamppailijassa itsensä:

— — »sinut tunsin, sa kahlittu mies; olit minä.»

Täällä kauneuden keskelläkin hän näkee ihmisen kantavan sielussaan kyttyrää, ihmishuonouden vääjäämätöntä seurausta. (»Kyttyräselkä») Ihmisen suuret unelmat, kaipaus, ihanteet, kaikki ovat turhaa, katoavaa:

»Kuin kuolleet lehdet hajoo tuulen
mukaan,
niin lähdemme ja meit ei muista
kukaan.»
(»Kuin kuolleet lehdet»)

Sarkian pessimismillä on — samoinkuin Kailaankin — vain kaksi pakopaikkaa: uni ja kauneus, runous ennen lopullisen vapauttajan, kuoleman tuloa. Luultavasti hän onkin saanut hieman vaikutteita Kailaalta — joskin toiset runokuvat ovat hänellä varhaisempia kuin itse Kailaalla — ennen kaikkea kuitenkin Ranskan »parnassolaisilta». Sellaiseen nerollisuuteen kuin Kailas ei Sarkia tosin jaksa ensimmäisissä kokoelmissaan nousta eikä hänen runouttaan leimaa niin hellittämätön etsintä; se on Kailaaseen verrattuna hiljaista synkkämielisyyttä. Sarkian mielikuvitus kurkoittuu lisäksi reaalista todellisuutta kohti eikä sellaisiin kuilunäkyihin kuin

Kailaan. Mutta tilityspakkoa on hänenkin runoissaan. — Valoisampaa elämäntunnetta huokuvat tuolla kauneuden ja unen maassa vapautuneet runot »Unta kohti», »Mysteria», »Runolle», »Kukkiva kaktus». Merkittävin näistä runoista on »Kukkiva kaktus», joka rytmillisesti ja kauniin kuvakielensä takia on kokoelman — ja samalla koko suomalaisen runouden — kauneimpia. Runon ajatus: vain kauneudessa voi palava sydän murtaa kahleensa, on Sarkialle tunnusomainen.

Toisena pääpiirteenä Kaarlo Sarkian esikoiskokoelmassa on maalaistunnelmamaalaus. Tosiaankaan ei voida kokoelman perusteella lopullisesti sanoa mihin Sarkian runoilijalaatu lähinnä kuuluu, mietelyriikkaanko vaiko tähän voimakkaaseen tunnelmamaalaukseen. Nämä pienet tunnelmapalaset ovat kuitenkin miltei Sarkian taiteellisesti antoisimpia runoja. Täyteläistä ja väärentämätöntä maalaistuntua on esimerkiksi runoissa »Äestäjäpoika» ja »Nocturno». Niissä on hieman vuorelamaista, mutta voimakkaampaa ja tosioloisempaa tunnelmaa.

Rakkausrunoilla on Sarkian kokoelmassa keskeinen asema. Hänen pienistä lauluistaan puhuu nuorekkaan tulinen tunne ja useissa runoissa on se saanut herkän ja kauniin ilmaisun. Sellaisia ovat seesteinen »Odotus», leikkivärytminen »Pieni rakkauslaulu», »Viime kerran», »Unelma». Viimeksimainitussa on romanttisesti värisevää kaipausta.

Kolmen vuoden väliajan jälkeen ilmestyi Kaarlo Sarkialta uusi kokoelma, »Velka Elämälle». Se intensiivinen kauneushurmio, joka »Kahlitussa» tuntui ikäänkuin epätietoisena viipyvän unen ja todellisuuden rajamailla, vaipuakseen välillä pessimismin toivottomuuteen, on ehkä sittenkin — huolimatta muutoksistaan — perussävynä uudessakin kokoelmassa Kuitenkin on Sarkian suhde elämään jo paljon vapautuneempi. Hän on nöyrtynyt — joksaan ei hänessä ennenkään liikaa uhmaa ollut.

Kokoelman ensimmäinen osasto on viritetty valoisiin sointuihin. Siinä on huoletonta kevätsävyä ja nuorekasta rakkaudenhurmaa:

»Jokin kuolematon lie hipaissut multaa maan.
Avaruuksien laulu on vallannut aistimeni.
Kuka lien? Mitä kaipasin? Unohdin kokonaan.
Sinun jalkas on tanssinut kadulla ohitseni.»
(»Kohtaaminen»)

Eroottisissa aiheissa on runoilijalla omalaatuinen, milloin hehkuvan voimakas, milloin himmeäksi kaipuuksi hunnutettu tunne:

»Olet kukkiva puu liki rantaa.
Olet lumme kalvolla veen.
Olet laine, mi vaahtoa kantaa
yli selkien kimmelteen.»
(»Viaton»)

»Velka Elämälle» tuntuu paikoin nuorekkaammalta kuin itse esikoiskokoelma.

Mutta nuorekas kevättuntu katoaa kokoelman seuraavassa osastossa ja tilalle astuu jälleen entinen pessimismi, joka tosin ei ole enää esikoiskokoelman itseänsäkiduttavan katumuksentekijän asennetta, vaan vapaata alistumista. Toisinaan valtaa kuitenkin vastustamaton synkkyys mielen, saattaen sen, sanoisiko: kramsumaiseen — toivottomuuteen:

»Jos kuumeisen päänsä peittää
sais johonkin viileään,
elon huolen ja tuskan heittää
ja päästä lepäämään.
— — —
Ja on pimennyt viimeinen tähti,
valo kallis sammunut pois . . .»
(»Uupunut»)

Mutta yleensä on runoilija jo alistunut elämän välttämättömyyteen. Elämältä ei hän odota paljoa, mutta sen vähäisimmistäkin rippeistä voi hän löytää suurta ja sovittavaa.

Sarkian runollinen innoitus ei pysähdy vain näihin melko subjektiivisiin aloihin; hän uloittaa runon löytöretkensä kauas historian hämärään, löytäen sieltä Tiberius-caesarin, sukulaissielun, joka kaiken ihmispetoksen takaa janoaa rakkautta. Hänen kauneudenpalvontansa tavoittaa upean, dityrambisen muodon runossa »Antinous», joka kenties on hänen runoilijauskontonsa tunnuskuvallisin. »Kärsivä tuli» on suurviivainen ja voimakkaasti hallittu kuvitelma, jossa tietoisuus, sielu, asetetaan kärsivänä, mutta voitollisena aineellista maailmaa vastaan.

Milloin Sarkian lyyrillinen tunne löytää pohjan luonnosta ja maalta, tapaa hän, kuten »Kahlitussakin», harvinaisen tuoreen, valoisan suomalaisen tunnelman. Runo »Elokuun ilta» on kuin maalaus leppoisasta elokuisesta maalaisehtoosta. Kuvaava, miten vähillä sanoilla Sarkia voi loihtia esiin kokonaisen maisemakuvauksen, on lapidaarisen »Vaeltajan» ensi säe:

»Tie liki virran poukamaa.
Rannalla horsmat punertaa.
Kuutamo hopeainen.
Polulla matkalainen.»

Sarkian runouden mielisanoja maalaiskuvauksen alalla ovat: riihi, sauna ja puimakone — se jo luonnehtii hänen runoutensa tätä puolta — niiden ympä-

rille punoutuvat maalaiselämälle ominaiset kuvat ja värivivahteet. Miten hellästi ja hienovaraisesti Sarkia kuvaakaan kotiaan, sen tuohen ja malkain kattamaa mustunutta saunaa. Koti, lapsuusmaja on hänen unelmiensa pakopaikka; vielä vuosien taakse lämmittää niiden turvallinen muisto.

Myöskin suomentajana on Sarkia rikastuttanut suomalaisen runon maailmaa korvaamattomalla tavalla.

Nimiruno »Velka Elämälle» on kokoelman kypsin ja hartain runo, se on todistus hänen rakkaudestaan nähdä elämän oikeat, rehelliset kasvot. Se on kirkas, tyylillisesti ehjä runo, jossa hän näkee ihmiskohtalon harmoonisena ja inhimillisenä ja jossa hän pyrkii tilittämään oman suhteensa elämään.

Kaarlo Sarkian runous ei liiku varsinaisesti uusia uria; se kietoutuu pääasiassa runoudessa tuttujen käsitteiden ympärille, mutta se valaa näihin jotakin uutta, persoonallista, kuten vain todellinen lyyrikko voi tehdä. Sarkian runot ovat muodollisesti valmiita — hänen runoudellaan sanotaankin olevan klassillisen pohjan: parnassolaiset, kenties Koskenniemikin. Niille on ominaista säännöllinen, joskin toisinaan hieman laimea musikaallinen poljento, väkevät omintakeiset runokuvat. Ja ennen muuta kirkastaa hänen runojaan harras suhde elämään. Miehuusvuosien itsetutkiskelu on varmaan johdattava hänen etsivän runottarensa syville kauneuslähteille. Eräät siellä täällä julkaistut uudet runot ovatkin todistaneet hänen runoutensa jatkuvaa kehitysvoimaa. Niissä tuntuu kuin runoilija olisi jo jättänyt nuoruuden pessimistisen ja kiihkeän kauden ja tavoittanut lopullisesti oman ilmaisumuotonsa, »Velka Elämälle» runon kaltaisen hartaan ja ylevän, samalla yksinkertaisen ja kuulaan asenteen elämään — ja kuolemaan.

Urho Karhumäki: **Ukkonen uhkaa.** Werner Söderström Oy. Porvoo. 1934. Siv. 246. Smk. 35: —/50: —.

Opi tuntemaan itsesi ja vasta senjälkeen mestaroi muita. Jos kukaan on Karhumäki nyt mainitussa teoksessaan väläyttänyt inhimillisen elämän salattuja sielunkammioita, joita syrjäiset joka päivä niin mielellään penkovat kuin onkilieroja hakeakseen. Vaikka tapahtuma-aika ei käsitä pitempää ajanjaksoa kuin minkä ensiluokkainen ukkospilvi vaatii kulkeakseen yli näkyvän taivaankannen, ehtii ihminen *elää* kaiken sen, minkä historian kirjoista on lukenut ajoista vuosituhansia ennen historiallista ajanlaskua aina nykypäiviin, kaiken minkä hän syntymästään saakka on elänyt, tehnyt ja ajatellut, väärää ja pahaa. Ja kun puhdistava ukkonen on käynyt ohi, pääsee raitis tuulenhenki, Jumalan kirkas aurinko, puhdistamaan hänen tankkuisen sydänkammionsa, sulattamaan hänen syntisen sydänkivensä ja luomaan hänestä uuden ihmisen, joka vakaana *tahtoo* kulkea uutta työpäiväänsä kohti.

Urho Karkumäki on näkemyksillään rikastuttanut meitä tavallisia kuolevaisia ihmisiä — tahtoisinpa sanoa — enemmän kuin kirjailijamme vuosikausiin. Hänen kuvauksensa ja ajatuksensa eivät ole selostettavissa. Ne ovat luettavat. Kirjan sisältö ei ole ahmittavissa. Se on ajateltava sana sanalta lause lauseelta.

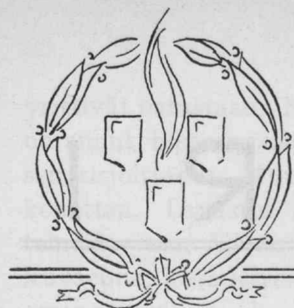
Teos on »kuluva kansan käsissä».

V.

C. G. Jung: **Det omedvetna i normalt och sjukt själsliv.** Söderström & c:o. 1934.

C. G. Jung on psykoanalyytikoista ehkä syvällisin. Hän edustaa omaa, zürichiläistä koulukuntaa, Freudin ja Adleun koulukuntain rinnalla. Pääteoksessaan »Psychologische Typen» (1921) kuvastuu täydellisimmin koko hänen elämänkatsomuksensa, samoinkuin sielutieteensäkin. Jung on filosofisempi henki kuin Freud ja Adler. Eikä hänellä ole freudmaista monomaniaa selittää kaikki sielunilmiöt yksien, usein varsin mielivaltaisesti soveltuvain, kuten seksualilibidon, periaatteiden nojalla. Hän saavuttaa syvällisissä erittelyissään ihmisolemuksesta enemmän kuin pelkän viittauksen johonkin tuntemattomaan. Ainoalaatuiseen asemaansa on hän kohonnut sillä, että hänen oma persoonallisuutensa on filosofisesti koulitumpi ja avarampi ja ennakkoluulottomampi kuin virkaveljiensä yleensä.

Nyt ruotsiksi maassamme ilmestynyt, edellämainittua suppeampi, teos »Det omedvetna», on Jungin helpoimmin luettavia, ehkä senkin vuoksi, että se on, huolimatta käsittelemänsä asian laajuudesta varsin keskitetty. Kajoamatta tällä erää sen sisältöä tai yleensä Jungin hengen laatua lähemmin tutkimaan — sen aiomme lehdessämme tehdä myöhemmin — tahdoimme muutamin sanoin kiinnittää arv. lukijakuntamme alaa harrastavain huomion tähän psykoanalyytikkona merkilliseen, syviä probleemeja esiin kohottavaan ajattelijaan. *E. R.*

KUVAAMATAITEET

ANTON LINDFORS.

Lapinaiheisten maalausten näyttely Kasarmink. 48:ssa.

Kuluneena maalaustaiteen kaaoksellisuuden aikana edustaa Anton Lindfors edesmenneen Ilmari Aallon rinnalla ehkä selvimmin tämän kehityskauden erästä positiivista puolta, onnellista kehitystä ekspressionismista nykyiseen kypsän persoonalliseen kehitysvaiheeseen. Hänellä on alunperin ollut pätevä sija oman ikäluokkansa etumiehenä. Tämän rehellisen maalarin teko taidollinenkin puoli herätti heti alunperin varman lupauksen tulevaisuuden varalle. Eikä hän olekaan tätä lupausta pettänyt, päinvastoin täyttänyt sen mitä parhaimmalla tavalla. Hän on työskennellyt sellaisella sitkeällä määrätietoisuudella, että ammattitoverienkin piirissä hänen työnsä on saavuttanut kiistämätöntä arvonantoa. Pystymättä syvällisemmin estetisoimaan allekirjoittanut haluaa maalarin näkökulmasta lausua muutaman välittömän ihastuksen sanan, jotka nyt avoinna oleva näyttely aiheutti.

Tämä näyttely on selvä todistus siitä kehitysvaiheesta, jolloin voidaan puhua alan hallitsemisesta ja harmoonisesta kokonaisuudesta, jossa ilmaisukeinot ovat alistetut persoonallisen näkemyksen voimalla. — Lapinluonnon kuvaamisessa ovat mielestäni Engberg ja nyt Lindfors luoneet parasta sillä alalla. Tuntuu kuin Lapin luonto erikoisesti sopisi Lindforsin maalaritemperamentille. Hän on onnistunut Lapin tauluissaan luomaan raikasta erämaarunoutta, kirpeätä ja kirkastunutta. Sen havaitsee tässä näyttelyssä varsinkin hänen syyskuvissaan, joissa hän on suorastaan iloitellut sivellintekniikallaan ja oudolla, melkein vaarallisuuden rajamaita hipaisevilla väreillään. Eräitä näitä väri-iloitteluja m.m. numerot 38, 34 ja 35 haluaisin nimittää mestarillisiksi. Taulujen lukumäärä on suuri ja yleisvaikutus pätevä, joten on vaikeata poimia yksityisiä töitä. Mainittakoon kuitenkin lisäksi muutamia, jotka tehosivat tämän kirjoittajaan voimakkaimmin. *N:o 12* miellyttää erikoisesti hyvin hallitun sinisen ja vihreän rinnastelun takia, mikä lienee eräs vaikeimpia väriyhdistelmiä. *N:o 25* on erittäin hyvin rakennettu, kiinteä ja runollisen kaunis teknillisessä suhteessa taitavasti hallittuine ylimenoineen. *N:o 39* pitäisin ihmeen kauniina väreissään, kuulaana ja harmoonisena. Syysmaisemia saattaisi luetella edellisten lisäksi numerot: *28, 29* ja *32*, sekä muita maalauksia numerot *11* ja *14*.

Uuno Eskola.

(Jatk. siv. 265).

piteeni on se, että taidekoulutus tällä hetkellä on täysin ala-arvoista. Jos koulussa kylvetään myrkkyä taiteilijan sieluun, ei se hevillä sieltä pois lähde. — Niin, surulliseksi tulin, kun ensikertaa silmäillessäni Lallukan, suomalaisen miehen perustaman taiteilijakodin asukasluetteloa, en siitä löytänyt nimiä sellaisia kuin Sallinen ja Ruokokoski. Millaisen virkistyksen taide-elämäämme toi viimemainitun näyttely v. 1912, sen muistavat kaikki silloin kansallisessa taide-elämässämme mukanaolleet, ja mies on nyt unohdettu. Ja Sallinen...!"

„Mitä tahdotte sanoa Suomen kansalle näin Aleksis Kiven suurjuhlan aattona, mitä toivomuksia esitätte?"

„Valmistettakoon luovalle voimalle työmahdollisuus! Ottakoon kansamme esimerkkiä Norjasta, jossa Vigelandille on ilman tilitysvelvollisuutta annettu käytettäväksi toista sataa miljoonaa markkaa suihkukaivon luomista varten, teoksen, josta tulee yksi nykyisen kuvanveistotaiteen monumenttaalisimpia ja arvokkaimpia töitä. Se tulee tuomaan Norjalle miljoonat moninkertaisina. Tai ajatelkaamme Italiaa, joka ei luovuta yhtään hiukankaan huomattavampaa työtä käsistään pois."

„Niin, toivoisin, että maassamme syntyisi samallainen innostus kuin 1880-luvulla. Silloin oli koko kansa yhtenä miehenä tukemassa taidetta. Silloin ymmärrettiin, mikä on kansallisen taiteen olemus. Historia opettaa, että valtakunnat häviävät, mutta taide säilyy kautta aikojen. Vaikka kreikkalaisen taiteen tulokset on hajoitettu kaikkeen maailmaan, todistavat ne jokaiselle kreikkalaisen kulttuurin korkeasta tasosta. Ja sama Kreikka todistaa vielä tänäkin päivänä, että taiteen maailmassa voi pienikin maa olla suurvalta."

Eino Mikkola.

TEATTERI

KANSANTEATTERIN KIVI-NÄYTELMÄ.

Maassamme on sattunut tapaus, joka osoittaa suurta arvostelukyvyn puutetta. On valitettavaa, että se kuuluu teatterin alaan. Tiedämme, että on valitettavaa, ettei valtio avusta tarpeeksi teattereita. Vedotaan ajan pintapuolisuuteen, yleisön huonoon makuun, joka pakottaa teatterit esittämään niin paljon kevyttä ajanvietettä.

Mutta että Elsa Soini kirjoittaa Aleksis Kivestä näytelmän, se on teko, jota lievimmin sanoen on pidettävä arveluttavana. Jos vielä niin on, kuin kerrotaan, että teatteri on Elsa Soinilta näytelmän tilannut, olemme hämmästyneitä. Elsa Soinilla ei ole Kivestä sitä tuntemusta, joka oikeuttaisi hänet kirjoittamaan Kivestä näytelmän.

Sillä sellainen edellyttää ennenkaikkea erikoisen herkkää sisäistä myötäelämistä Kiven hengessä, jollaisen voi saavuttaa vain n e r o l l i n e n ihminen. Elsa Soinista *hänen tähänastisen tuotantonsa perusteella* ei voi sanoa, että hän olisi nerollinen, ei sinne päinkään. Mitä hän on kirjoittanut? Ns. moderneja romaaneja, joilla on vahvasti väritetty seksuaalisuus. Tuntuu kuin juuri se olisi hänen keppihevosensa.

Entä Elsa Soinin näytelmätuotanto. Eräs nykyajan suurimpia taiteilijoita määrittelee persoonallisuuden olemuksen seuraavasti: »Persoonallisia ovat joko nerolliset tai yksinkertaiset, jotka tyytyvät osaansa». Elsa Soini ei ole pysynyt mahdollisuuksiensa puitteissa, vaan tavoitellut pilviä.

Hänen ensimmäinen näytelmänsä oli »Isadora, rakkauden tanssijatar». Aihe on siksi suuripiirteinen, ettei näytelmällä ole muuta mahdollisuutta, kuin joko elää tai kaatua. Huomattakoon, että Elsa Soini on tietääksemme ainoa, joka on uskaltanut kirjoittaa Isadora Duncanista näytelmän. Jos se olisi elänyt, olisi se esitetty mannermaan näyttämöillä. Sitä se ei tehnyt.

Hänen toinen näytelmänsä oli yhtä pilvientakainen — amerikkalainen draama.

Tuskin kuitenkaan olisi uskonut että Elsa Soini rohkenee kirjoittaa Aleksis Kivestä näytelmää. Sillä mielestämme ei pelkkä analyyttisen tarkka asiantuntemuskaan riitä siihen — sellaiseen tarvitaan todella l u o v a kyky. Vain se mies tai nainen, joka nykyaikana elävistä suomalaisista olisi lähinnä verrattavissa Kiveen, pystyisi sen tekemään. Elsa Soinin teko ei ole, kuten päivälehdet sovinnaisesti kirjoittavat, rohkea, vaan tyhmänrohkea.

*

Elsa Soinin Kivi-näytelmä, on kuvaus Aleksis Kiven elämästä sellaisenaan, hänen olostaan Siuntiossa, Helsingissä ja Tuusulassa. Me näemme Kaarlo Angerkosken Aleksis Kivenä, kuulemme hänen sointuisasti lausuvan väkeviä sanoja, näemme hänet epätoivoisena ja tunnemme, miten hän saavuttaa sisäisen rauhan kuolinvuoteellaan, jossa hänen viimeiset sanansa kuuluvat: »Minä elän». Mutta missä on Kiven henki? Elsa Soini on saanut sen esiin, mutta — väärällä tavalla. Katsoja saa säälintunteen Kiveä kohtaan, ei sitä tunnetta, että tuossa on hengenjättiläinen, jonka kärsimyksetkin ovat pientä sen rinnalla. Kiven kohtalo oli kova, mutta me emme silti saa sääliä Kiveä, emme surkutella hänen *kohtaloaan.* Kivi esiintyy meille hänen luomuksiensa, Seitsemän veljeksen, Nummisuutarien, Kullervon . . kautta, Kivi on jättänyt meille suuren henkensä, ei epätoivoista kärsimystään. Nyt kun Kaarlo Angerkoski Aleksis Kivenä väläyksittäin tuo esiin koko sen ihanan luonnon ja ihmisrakkauden, joka välittömästi heijastuu Kiven teoksissan, jää se pakostakin sivuasiaksi. Pääasiaksi jää meille Kiven synkkä kohtalo.

Elsa Soinin näytelmä voi tehdä katsojalle hallaa, sillä vaikka se virittää hänet Kiven henkeen, tekee se sen yksipuolisesti. Olemme jo sen sanoneet, ettei Elsa Soinin olisi koskaan pitänyt kirjoittaa Kivestä näytelmää. Ja toiseksi, jää kysymyksenalaiseksi, onko oikein, että muutamia vuosikymmeniä sitten kuolleesta suuresta kirjailijasta kirjoitetaan näytelmä.

Tietysti on oikein, että hänen elämänsä kuvataan realistiseksi, mutta on väärin, että katsoja *vaistoo* sen realistisesti, kuten tässä tapauksessa. Kiven elämä, mitä muuta se on kuin tuskaa, sen ohessa joskus puuskittaista, väkevän onnen tunnetta, milloin helvetissä milloin taivaassa oloa. Silloinhan näytelmä olisi voittanut, jos Elsa Soini olisi sen virittänyt ylirealistiseksi. Tässä suhteessa ohjaaja ja lavastaja

yrittivät parastaan. Näytelmän oli Eino Salmelainen ohjannut hienovaraisemmalla kädellä kun Soini oli sen kirjoittanut. Mutta näytelmän tasoa se *ei voinut* kohottaa. Lavastus ei seurannut Elsa Soinin näytelmää, vaan Kiven henkeä. Varsinkin viimeinen kuvaelma, jossa Kiven kuolinkamppailu oli tiivistetty omaan piiriinsä, oli sisäisesti tehoisa. Lasse Eloa oli niinkuin luonnollista on, enemmän valloittanut Kivi kuin Soini.

Kaarlo Angerkoski saatiin nähdä vihdoinkin suuremmassa osassa ja hän todisti eittämättömästi kuuluvansa tämän teatterin parhaimmistoon. Hän teki Kivestä, minkä hän voi Elsa Soinin luomissa puitteissa.

Muutkin näyttelijät olivat eläytyneet tehtäviinsä, varsinkin Hugo Hytösen Alhqvist erottautui selvänä ja Eine Laineen Charlotta Lönnqvist todisti jälleen tämän näyttelijän parhaiden voimien tulevan esiin draaman alalla.

O. B.

(Jatk. siv. 271).

Mitä sen jälkeen tapahtui, on päivälehdistä tunnettua. Puhkeava avoin punakapina oli lyötävä alas tykeillä, konekivääreillä ja lentokoneilla, ja muukalaislegioona oli kutsuttava Afrikasta avuksi. Taistelut Asturiassa — Espanjan »Ruhrilla» — todistivat, että kapinaa oli huolellisesti ja kaukaa valmisteltu ja ettei raskaistakaan aseista ollut mitään puutetta. Punaisista johtajista joutui Companys Barcelonassa saarroksiin ja antautui. Azana livisti, mutta saatiin kiinni. Myös »Espanjan Lenin», Caballero, löysi vain vähäksi aikaa piilokellarinsa.

Tuhansien petettyjen työläisten kaatuessa tulilinjoilla todistivat marxilaisjohtajat Espanjassakin urhoollisuutensa suoraan verrannolliseksi olinpaikkansa etäisyyteen rintamalta. Heillä vain ei ollut sopivasti ylitettävää Venäjän rajaa selkänsä takana.

Kapinan edellä olivat sosialidemokraatit ja anarkosyndikalistit yhtyneet moskovalaiseen yhteisrintamaan »fascismia» vastaan. Ja keskustan vasen »edistysmielinen» siipi oli yhtynyt huutoon »mustasta taantumuksesta».

Välähdyksiä nyt likvidoitusta »kulttuurivapaamielisestä» tasavallasta:

V. 1931 paljastui Argentiinassa Moskovan peli, jonka johdosta venäläisen »kauppavaltuuskunnan» oli muutettava Chileen. Syksyllä puhkesi Chilen laivastossa kommunistikapina, jolloin »Ex. R.» siirtyi Espanjaan. Ja siellä ei häntä apureineen enää häiritty — — —

Myös suoraan Moskovasta saapui Madridiin »vallankumouksen valmistelun esikunta», sotakassanaan n. 400 miljoonaa markkaa. Senkään olinpaikkaa ei milloinkaan löydetty — — —

Syyskuussa 1931 valtasi Donna Mercian kylässä seitsemän naista asevoimalla kylän hallinnon ja julisti kaikki porvarilliset institutiot, niiden joukossa avioliiton, lakkautetuiksi. Vasta pitkän ajan kuluttua romahti tämä diktatuuri »vallanpitäjien» keskinäiseen — mustasukkaisuuteen.

Cordovassa paljastui samoihin aikoihin kaupungin poliisimestari kommunistiksi. Yleisen mielipiteen rauhoittamiseksi vangittiin kahdeksan — monarkistia, ja ihmeteltiin, miksi eivät ryöstöt ja mellakat sittenkään ottaneet loppuakseen.

Lokakuussa 1931 valmisti cortes lakiesityksen, jonka mukaan työläisillä on oikeus ottaa osaa tuotantolaitosten hallintoon, tutkia yhtiöiden tilikirjat ja määrätä oma osuutensa myyntivoittoon. Monarkististen tunnusmerkkien käyttö kiellettiin maastakarkoituksen uhalla.

Marraskuussa teurastettiin Burgosissa kirkkoyleisö pistooleilla ja veitsillä. Toisen internationalen kirjeenvaihtaja tiesi kertoa ammattijärjestön ja sos.-dem. puolueen ryhtyneen jäsentensä »voimakkaaseen koulutukseen», sillä vastustajat oli saatava vakuutetuiksi siitä, »ettei poliittisessa ja yhteiskunnallisessa elämässä asioita voida järjestää minkään lyyrillisen tai romanttisen hempeämielisyyden puuskassa».

Kun oikeiston johtaja, diktaattori Primo de Riveran poika sosialistien mielestä sai vaaleissa liian paljon ääniä, yritettiin polttaa hänet autoonsa. Tämän epäonnistuttua hallitus vangitutti ja siirsi hänet keskitysleirille — — —

Mutta nyt kauhistuu koko maailma kapinallisten ympäri maata harjoittamia julmuuksia.

Kukistettu kapina on jälleen ollut kouluesimerkkinä siitä, mihin selkärangaton keskustapolitiikka kuohuntatilaan joutunutta maata johtaa. Liberalismin veljeillessä sosialismin kanssa valmistelee viimemainittu koko yhteiskunnan perikatoa, julistaen kaikki sitä säilyttävät voimat »taantumukseksi» ja »fascismiksi», mihin keskustaporvaritkin kernaasti uskovat. Ja kansan vihdoinkin herätessä heitetään naamiona palvellut parlamentarismi yli laidan, koska »proletariaatin diktatuuria» ei sen avulla kuitenkaan voida lopullisesti toteuttaa. Mutta se on täyttänyt tehtävänsä unilääkkeenä —

Espanjassakin on leikit nyt leikitty ja sosialismi on näytellyt osansa loppuun. II. Internationalen häviävästä saaresta on meri jälleen lohkaissut huomattavan palan ja niellyt sen syvyyteensä. Mutta ehkä vielä saamme tilaisuuden tarkastella sitä yhteiskunnallista taustaakin, joka punaisten silmälasien läpi katsottuna jo näytti niin otolliselta »köyhälistön vallankumoukselle», mutta toden tullen osoittautuikin siihen liian terveeksi ja vastustuskykyiseksi.

POHJATUULI

1935

tarjoaa toisen vuosikertansa
tilattavaksi

*»Sulosäveltä tuulten suvisten
jo kyllin kansamme kuuli.
Puhu meille jo tuttu pohjoinen,
tule jälleen Jäämeren tuuli,
niin että kun vaaran päivä saa
ja kun kohtalon hetki koittaa,
sinun torves kutsuva kajahtaa
ja rivimme yhtehen soittaa.»*

V. A. Koskenniemi

Lehtemme ilmestyy kansallisella pohjalla. Se tuo osansa työhön, jota suomalainen kulttuuriväestö tekee maansa hyväksi. *Pohjatuuli* tahtoo täyttää yleistajuisen suomalaisen sivistyslehden paikan. Sellaisena on sen ainoana päämääränä elämänarvojamme säilyttämään tähtäävä työ eikä pelkkä taistelu. Se lähtee katsomuksessaan seuraavan ajatuksen pohjalta: Arvokasta on vain se, mikä kohottaa inhimillistä puhtaammaksi, mikä lujittaa hänen siveellistä voimaansa. Sillä eikö kulttuuri lopultakin ole vain siveellisesti raakalaistasoa ylevämpi yhteiskunnallinen ja yksilöllinen elämä? Tai eikö jokainen elämämme probleemi, yhteiskunnallinen ja jokapäiväinen toimintammekin aina ole pohjaltaan moraalinen kysymys —? Nämä ajatukset lähinnä ovat lehtemme ilmestymisen perustana.

Kautta maailman käy valtava henkien taistelu. Kaikkialla pyritään epäselvyydestä selvyyteen, kaaoksesta kosmokseen. Tässä taistelussa tahtoo *Pohjatuuli* olla mukana, ajan tulkkina, elimenä jonka avulla jokainen ajatteleva suomalainen voi tuoda esiin näkemyksensä nykyhetken ja tulevaisuuden vaatimuksista. Samalla se pyrkii hahmottelemaan sitä aatteellista taustaa, jota vastaan nähtyinä päiväntapahtumat joutuvat olkeaan valaistukseen.

Pohjatuulen toimitus: *Eino Mikkola* vastaava toimittaja, *Erkki Rantalainen* toimitussihteeri, *Yrjö Koivukari* maaseutuhuoltaja sekä *I. M. Varoma* taloudenhoitaja. Lehden toimiston osoite on *Helsinki, Aleksanterinkatu 19,* puhelin 32 510.

Pohjatuuli tulee v. 1935 ilmestymään säännöllisesti kaksi kertaa kuukaudessa. Vuosikerta maksaa Smk. 48: —, 1/2 v. Smk. 30: —, 1/4 v. Smk. 20: —. Ulkomaille maksaa Pohjatuuli Smk. 75: —.

 HELSINKI 1934 . K. F. PUROMIEHEN KIRJAPAINO O.-Y.